

Τα δημοσκοπικά ευρήματα της περιόδου

Ποιες έρευνες περιλαμβάνονται στην ανάλυση

Αν και δεν ήταν στις προθέσεις μας να επανέλθουμε σε **ζητήματα δεοντολογίας των ερευνών και της παρουσιάσής τους στα ΜΜΕ**, οι εξελίξεις μας υποχρεώνουν, πριν προχωρήσουμε στην παρουσίαση των ερευνών που περιλαμβάνονται στην ανάλυσή μας, να το κάνουμε εν συντομία, αφού η πρόσφατη (επανα)δημοσίευση -και μάλιστα σε πρωτοσέλιδο- από μεγάλη εφημερίδα πανελληνίας κυκλοφορίας δημοσκόπησης (και μάλιστα τοπικού ενδιαφέροντος) που είχε διενεργηθεί προ διμήνου και είχε ήδη δημοσιευτεί σε άλλο μέσο.

Έχουμε επισημάνει και σε προηγούμενες εκδόσεις των **Εκλογικών Τάσεων** ότι οι δημοσκοπήσεις είναι ένα σημαντικό εργαλείο τόσο επιστημονικής ανάλυσης όσο και χάραξης πολιτικής στρατηγικής και, ως τέτοιο, πρέπει να διαφυλαχθεί από όλους τους εμπλεκόμενους και τους θεσμικούς εκπροσώπους τους. Ειδικά οι δημοσκοπήσεις που δημοσιεύονται σε ΜΜΕ υπόκεινται, ως γνωστόν, σε ειδικές αυστηρότερες διατυπώσεις, ακριβώς για να αποφευχθεί η χειραγώγηση του αναγνωστικού κοινού. Καθώς, όπως αναφέραμε, βρισκόμαστε πια de facto σε μια παρατεταμένη προεκλογική περίοδο, είναι καθήκον τόσο των συλλογικών οργάνων των εταιριών δημοσκοπήσεων όσο και των δημοσιογραφικών ενώσεων να αντιμετωπίσουν αποφασιστικά παρόμοια φαινόμενα εν τη γενέσει τους.

Σε ό,τι μας αφορά, εξακολουθούμε να περιλαμβάνουμε στην ανάλυσή μας το σύνολο των δημοσκοπήσεων που δημοσιοποιούνται στο διάστημα που κάθε φορά μελετάμε, όπως αυτές αποτυπώνονται αναλυτικά, για λόγους διαφάνειας, σεβόμενοι ακριβώς τη λειτουργία του συγκεκριμένου εργαλείου.

Συνεπώς, στην παρούσα ανάλυση περιλαμβάνονται οι δημοσκοπήσεις που έχουν δημοσιευτεί κατά την περίοδο που μελετάμε (Απρίλιος-Ιούλιος 2022). Πρόκειται για συνολικά **46 έρευνες** που διενήργησαν 14 εταιρίες, και συγκεκριμένα: 9 έρευνες της GPO, από 5 της Opinion Poll και της Prorata, από 4 των Pulse RC, Marc και Interview, από 3 της Alco και της Data C, από 2 των MRB, ΚΑΠΑ Research και Real Polls και από 1 έρευνα των Metron Analysis, Public Issue και About People. Επισημαίνουμε και πάλι αυτό που έχουμε πει σε πολλές ευκαιρίες, ότι κάθε εταιρία έχει -βάσει της μεθοδολογίας που ακολουθεί, των χαρακτηριστικών του δείγματός της κ.λπ.- συγκεκριμένη (επιστημονική) **μεροληψία**, επομένως ανάλογα με τον αριθμό των ερευνών που πραγματοποίησε κάθε εταιρία, η δική της μεροληψία επηρεάζει αντίστοιχα, περισσότερο ή λιγότερο, και τον μέσο όρο των στοιχείων που παρουσιάζουμε. Επίσης, κάποιες από τις έρευνες μελετούν έναν υποπληθυσμό του γενικού εκλογικού σώματος, είτε κυρίως σε μια γεωγραφική περιοχή είτε κατ' εξαίρεση σε μια ειδική ηλικιακή κατηγορία, ωστόσο -όπως έχουμε ξαναπεί- επιλέγουμε να τις παρουσιάζουμε καθώς η όποια αναπόφευκτη μεροληψία τους αντισταθμίζεται από τον μεγάλο αριθμό ερευνών που μελετάμε και τη διαχρονική παρατήρησή τους.

Αναλυτικά, οι έρευνες που δημοσιεύτηκαν την περίοδο που μελετάμε παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 1 : Δημοσιευμένες δημοσκοπήσεις της περιόδου

A/A	ΕΤΑΙΡΙΑ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ	ΜΕΣΟ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗΣ Ή/ΚΑΙ ΕΝΤΟΛΕΑΣ
1	Pulse RC	27-29/3	ΣΚΑΪ
2	Prorata	24-31/3	Ινστιτούτο Νίκος Πουλαντζάς (μόνο στους 17-34 ετών)
3	Opinion Poll	30/3-1/4	Mononews
4	Real Polls	30/3-2/4	Δημοκρατία
5	Interview	30/3-5/4	Politic.gr
6	Prorata	8-11/4	
7	Data C	28/3-15/4	Πελοπόννησος
8	Alco	26-30/4	Open

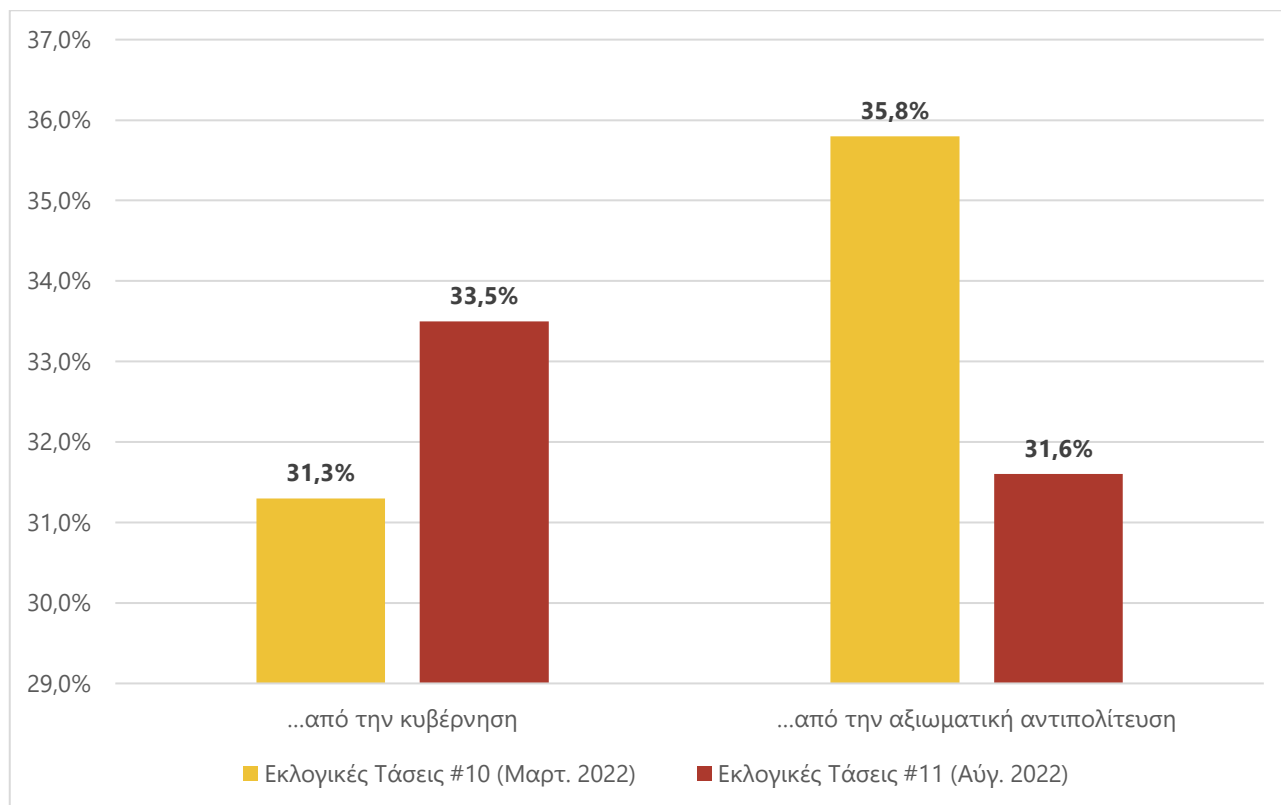
9	GPO	4-7/5	Powergame
10	Interview	4-9/5	Politic.gr
11	GPO	4-10/5	Παραπολιτικά (μόνο στον Ν. Χανίων)
12	Pulse RC	9-11/5	ΣΚΑΪ
13	Real Polls	11/5	Δημοκρατία
14	Opinion Poll	11-13/5	Tomanifesto
15	Marc	13/5	Πρώτο Θέμα
16	GPO	16-18/5	Τα Νέα
17	MRB	18/5	Newsbomb
18	Marc	18-22/5	ANT1
19	Metron Analysis	17-23/5	MEGA
20	GPO	26/5	Παραπολιτικά (μόνο Ν. Δωδεκανήσου)
21	Alco	23-28/5	Open
22	ΚΑΠΑ Research	17-27/5	Ινστιτούτο Νίκος Πουλιαντζάς
23	Data C	19-30/5	Πελοπόννησος (μόνο στη Δυτική Ελλάδα)
24	Interview	24-31/5	Politic.gr
25	Public Issue	31/5	
26	ΚΑΠΑ Research	27/5-1/6	
27	Prorata	30/5-1/6	Εφημερίδα των Συντακτών
28	GPO	26/5-2/6	Παραπολιτικά (μόνο στο Ν. Χανίων)
29	GPO	26/5-2/6	Παραπολιτικά (μόνο στο Ν. Ηρακλείου)
30	GPO	26/5-2/6	Παραπολιτικά (μόνο στο Ν. Ρεθύμνου)
31	GPO	26/5-2/6	Παραπολιτικά (μόνο στο Ν. Λασιθίου)
32	About People	24/5-3/6	Ινστιτούτο Eteron
33	Pulse RC	6-8/6	ΣΚΑΪ
34	Prorata	9-13/6	Ινστιτούτο ENA
35	Opinion Poll	24/6	Ράδιο Έκφραση (μόνο στο νησί της Κω)
36	Marc	22-25/6	ANT1

37	Data C	20-29/6	Πελοπόννησος (μόνο στη Δυτική Ελλάδα)
38	MRB	22-30/6	ΤΑΣΕΙΣ
39	GPO	28/6-1/7	Powergame
40	Alco	27/6-4/7	Open
41	Interview	4-6/7	Politic.gr
42	Pulse RC	11-13/7	ΣΚΑΪ
43	Opinion Poll	12-15/7	Tomanifesto
44	Prorata	21-24/7	Εφημερίδα των Συντακτών
45	Opinion Poll	25/7	Επαγγελματικό Επιμελητήριο Αθηνών
46	Marc	16-20/7	Πρώτο Θέμα

Βαθμός ικανοποίησης από την κυβέρνηση και την αξιωματική αντιπολίτευση

Σ τον πρώτο δείκτη που μελετάμε σταθερά στις **Εκλογικές Τάσεις**, την **ικανοποίηση από το έργο της κυβέρνησης και τις προτάσεις της αξιωματικής αντιπολίτευσης**, αντίστοιχα, παρατηρούμε μικρή αύξηση της ικανοποίησης των πολιτών από την κυβέρνηση σε σύγκριση με το προηγούμενο κύμα, όπου είχε βρεθεί σε ιστορικά χαμηλό επίπεδο, η οποία οφείλεται κυρίως στην αντιμετώπιση της ελληνοτουρκικής κρίσης. Η αύξηση αυτή -σε συνδυασμό με την υποχώρηση της ικανοποίησης από την αξιωματική αντιπολίτευση- έχει ως αποτέλεσμα η διαφορά ανάμεσα στην ικανοποίηση από την κυβέρνηση και από τις προτάσεις που καταθέτει η αξιωματική αντιπολίτευση αντίστοιχα να ανέρχεται σε **1,9 μονάδες υπέρ της κυβέρνησης**. Ως ένα επιμέρους «ποιοτικό» στοιχείο, αξίζει να σημειωθεί ότι οι ψηφοφόροι του ΠΑΣΟΚ/ΚΙΝΑΛ πλειοψηφικά -περίπου σε ποσοστό 65%- τοποθετούνται περισσότερο θετικά για την κυβέρνηση.

Διάγραμμα 9 : Τι ποσοστό της ελληνικής κοινωνίας είναι ικανοποιημένο από την κυβέρνηση και από την αξιωματική αντιπολίτευση, αντίστοιχα; (Ικανοποίηση από την κυβέρνηση vs Ικανοποίηση από την αντιπολίτευση)

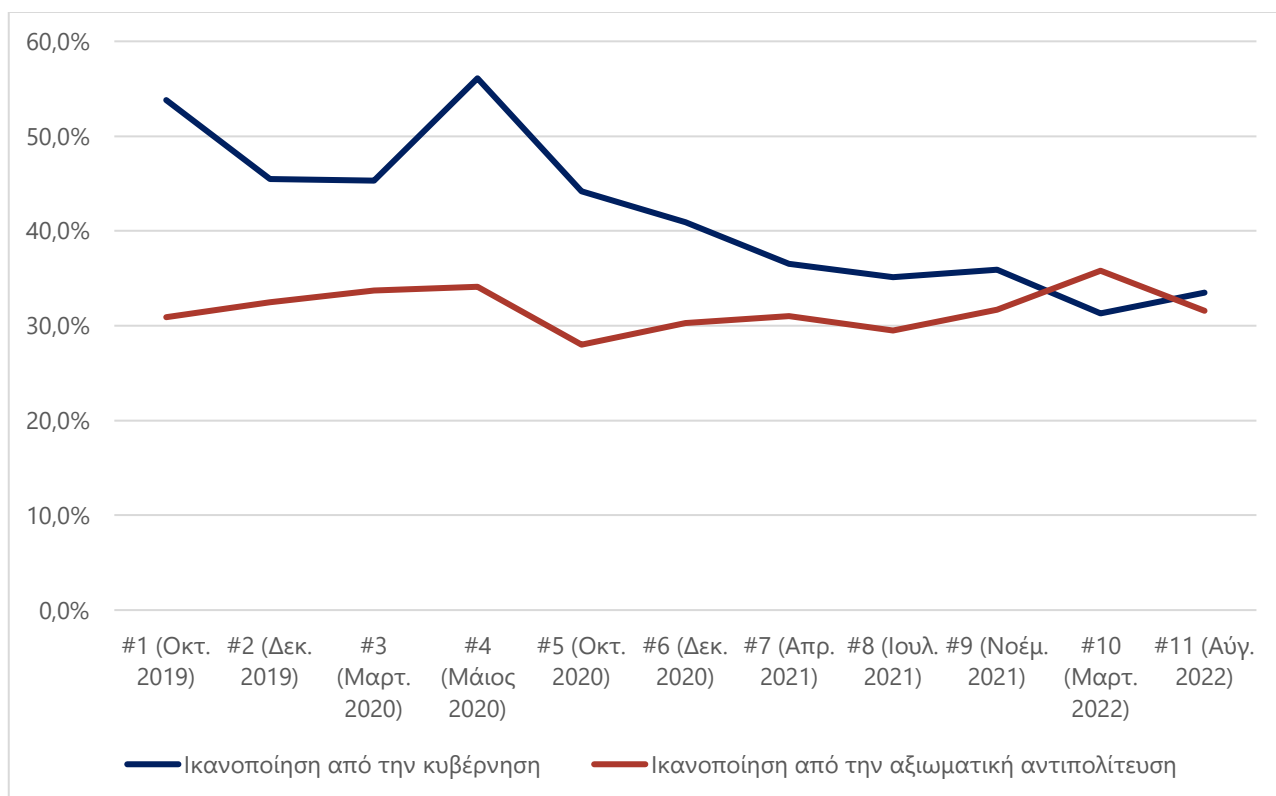

Βέβαια, όπως είναι κατανοητό, ο δείκτης αυτός καταγράφει τη **συνολική** -και ασφαλώς σημαντική- εικόνα. Ωστόσο, πρέπει να υπενθυμίσουμε ότι υπάρχουν συγκεκριμένοι τομείς της οικονομικής και κοινωνικής ζωής στη βάση των οποίων οι πολίτες διαμορφώνουν κάθε φορά κατά προτεραιότητα την εκλογική τους επιλογή, ανάλογα με τη συγκυρία. Και στη σημερινή συνθήκη, όπως προαναφέραμε, ο κρίσιμος τομέας είναι αυτός της ακρίβειας και του διαθέσιμου εισοδήματος, στον οποίο η αξιολόγηση της κυβέρνησης είναι συντριπτικά αρνητική, όπως είδαμε παραπάνω.

Επίσης, παρατηρώντας τη διαχρονική τάση βλέπουμε ότι -ανεξάρτητα από μικρές διακυμάνσεις- εδώ και αρκετούς μήνες πια (και αντίστοιχες εκδόσεις των **Εκλογικών Τάσεων**) έχει επέλθει μια

σύγκλιση του επιπέδου ικανοποίησης από την κυβέρνηση και την αξιωματική αντιπολίτευση αντίστοιχα. Η σύγκλιση αυτή οφείλεται κατά κύριο λόγο στη σημαντική πτώση που έχει καταγράψει η κυβέρνηση -που πλέον βρίσκεται σε μεγάλη απόσταση από τα ποσοστά επιδοκιμασίας που κατέγραφε αμέσως μετά τις εκλογές του 2019 αλλά και στην πρώτη φάση της πανδημίας-, αλλά και σε μία πιο αργή μεν, αλλά ορατή άνοδο των επιπέδων ικανοποίησης από την αξιωματική αντιπολίτευση.

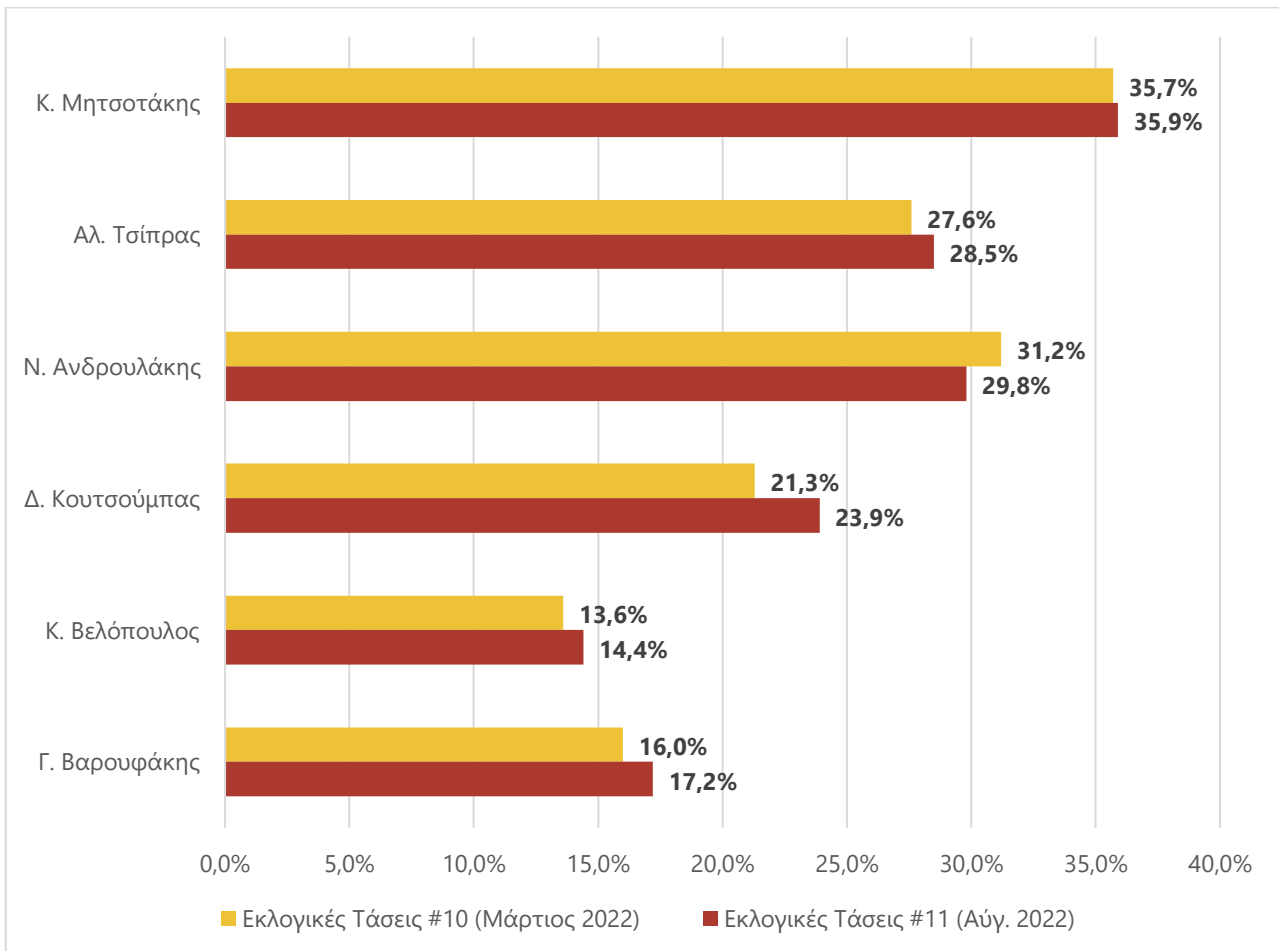
Διάγραμμα 10 : Πόσο ικανοποιημένοι είναι οι πολίτες από την κυβέρνηση και από την αξιωματική αντιπολίτευση (ανά έκδοση των Εκλογικών Τάσεων) [Ικανοποίηση από κυβέρνηση/αξιωματική αντιπολίτευση διαχρονικά];

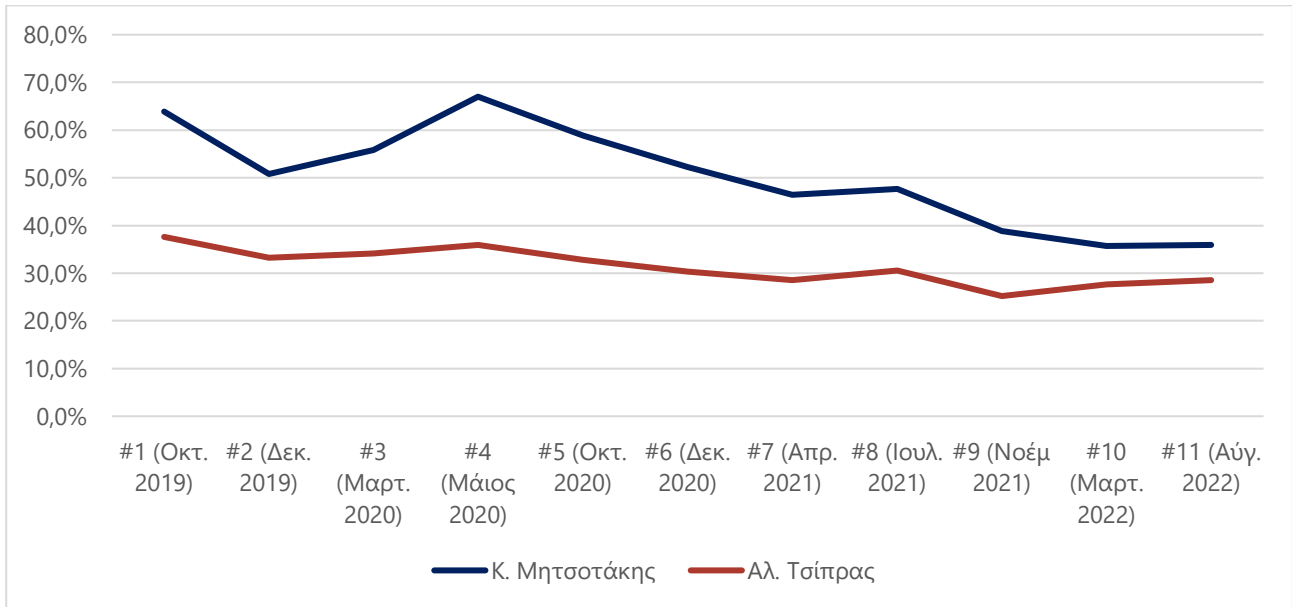
Δημοτικότητα πολιτικών αρχηγών

Στον δεύτερο δείκτη που μελετάμε σταθερά, αν και όπως έχουμε κατ' επανάληψη πει παρουσιάζει το μικρότερο αναλυτικό ενδιαφέρον, αυτόν της **δημοτικότητας των πολιτικών αρχηγών**, παρατηρούμε ότι το σύνολο των ηγετών **-με την εξαίρεση του Νίκου Ανδρουλάκη-** καταγράφει μια μικρή άνοδο κατά την περίοδο που μελετάμε. Η άνοδος αυτή είναι μεγαλύτερη για τους ηγέτες των κομμάτων της αντιπολίτευσης και οριακή για τον πρωθυπουργό. Σε ό,τι αφορά τον Ν. Ανδρουλάκη, θα πρέπει να σημειωθεί ότι είναι η δεύτερη καταγραφή που γίνεται για το πρόσωπό του στις **Εκλογικές Τάσεις** (η πρώτη αφορούσε την περίοδο αμέσως μετά την εκλογή του στην ηγεσία του ΠΑΣΟΚ/ΚΙΝΑΛ), οπότε η μείωση της δημοτικότητάς του θα λέγαμε ότι σηματοδοτεί την είσοδο και του συγκεκριμένου πολιτικού αρχηγού στην περίοδο της «κανονικότητας», όπου κρίνεται πια από τα πεπραγμένα του και όχι από τις προσδοκίες των πολιτών από ένα νέο πρόσωπο.

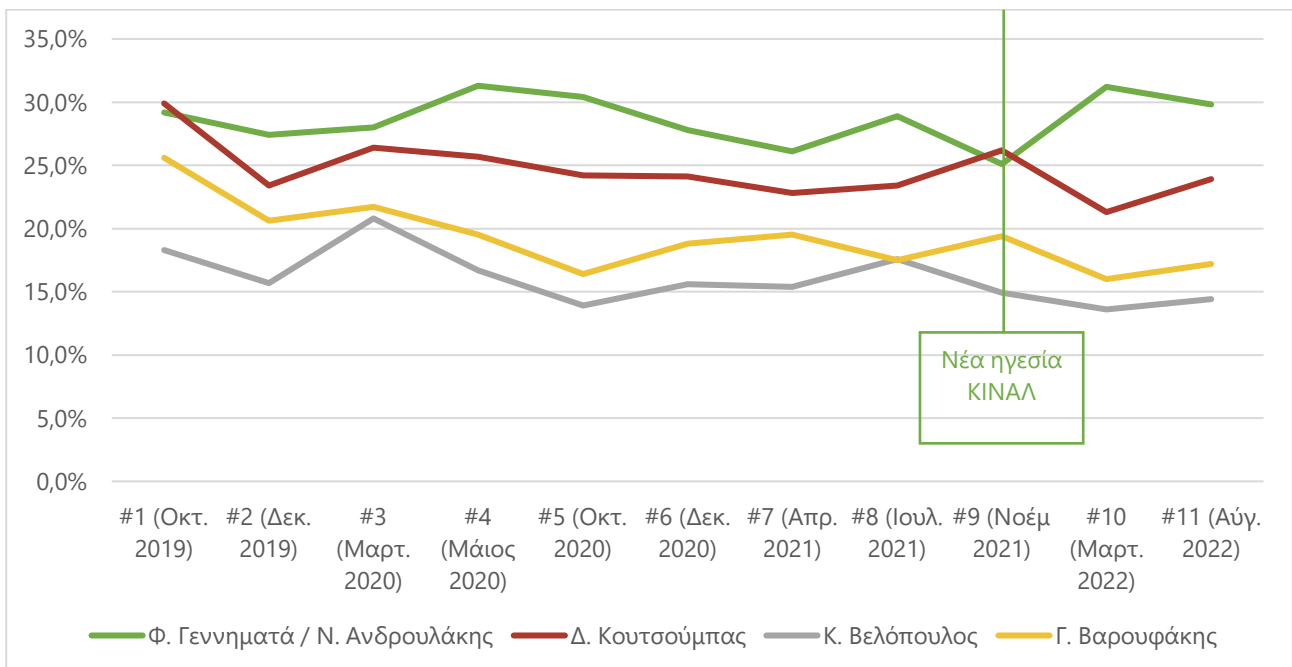
Διάγραμμα 11: Τι ποσοστό των πολιτών έχει θετική γνώμη για καθέναν από τους πολιτικούς αρχηγούς;

Διάγραμμα 12: Διαχρονική εξέλιξη της δημοτικότητας κάθε πολιτικού αρχηγού (με βάση τις επιμέρους εκδόσεις των Εκλογικών Τάσεων) – Κ. Μητσοτάκης, Αλ. Τσίπρας

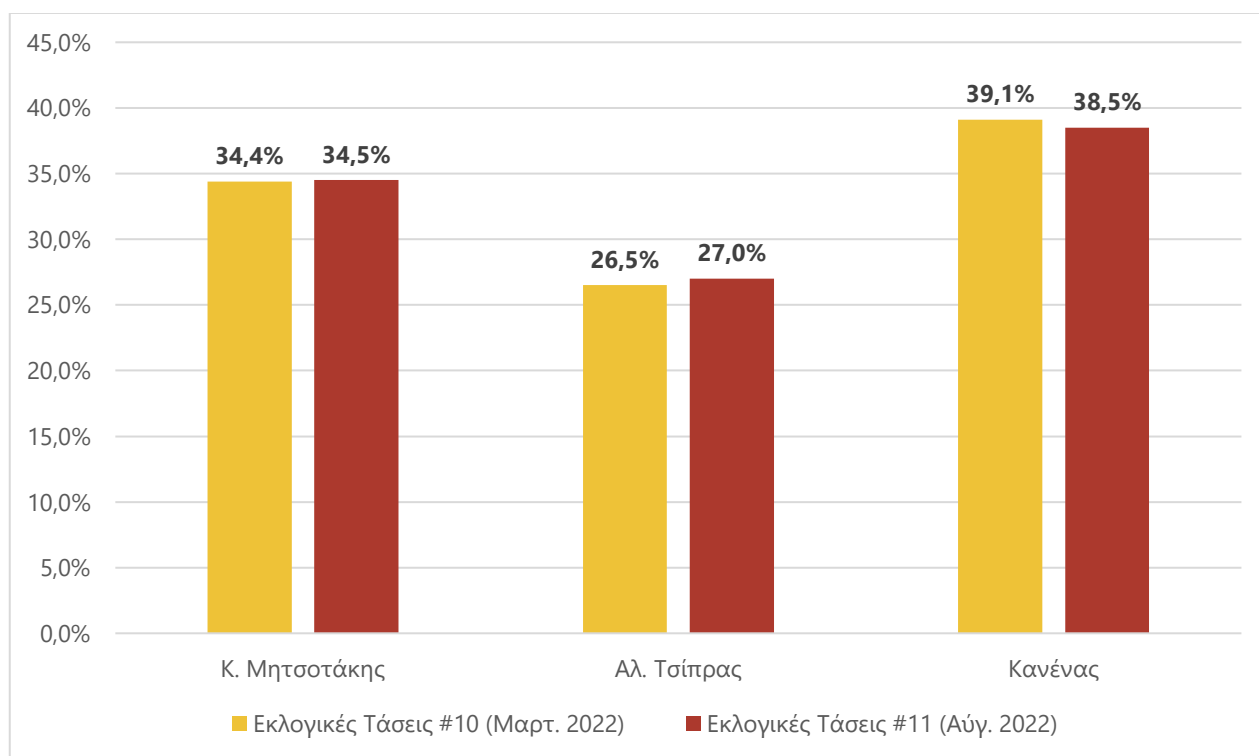
Διάγραμμα 13: Διαχρονική εξέλιξη της δημοτικότητας κάθε πολιτικού αρχηγού (με βάση τις επιμέρους εκδόσεις των Εκλογικών Τάσεων) - Φ. Γεννηματά/Ν. Ανδρουλάκης, Δ. Κουτσούμπας, Κ. Βελόπουλος, Γ. Βαρουφάκης

Καταλληλότερος πρωθυπουργός

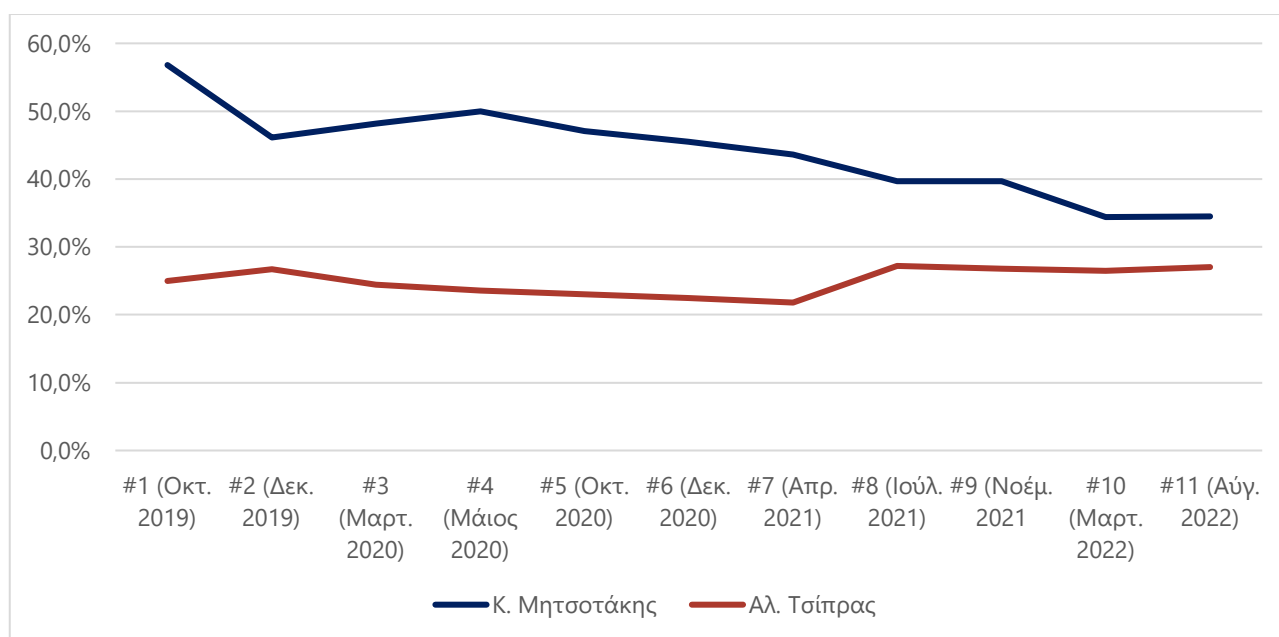
Σε σχέση με τον τρίτο δείκτη που μελετάμε σταθερά, αυτόν του **καταλληλότερου πρωθυπουργού** μεταξύ των βασικών «διεκδικητών», η εικόνα παρουσιάζει λιγότερο ραγδαίες μεταβολές, κάτι που είναι λογικό, αφού -όπως έχουμε πει και σε προηγούμενες εκδόσεις των **Εκλογικών Τάσεων**- είναι ο δείκτης που μεταβάλλεται πιο αργά καθώς το προβάδισμα του εκάστοτε κατόχου της θέσης είναι σημαντικό εν προκειμένω. Έτσι, και στην περίοδο που μελετάμε, ο Κ. Μητσοτάκης εξακολουθεί να έχει το προβάδισμα, παρόλο που ο Αλ. Τσίπρας, μετά και το Συνέδριο του ΣΥΡΙΖΑ ΠΣ, αύξησε τις υπέρ του γνώμες.

Διάγραμμα 14 : Ποιον θεωρούν οι πολίτες καταλληλότερο ως πρωθυπουργό; [Καταλληλότερος π/θ]

Εξάλλου, ακόμα και σε αυτόν τον σχετικά πιο σταθερό δείκτη, η διαχρονική παρατήρηση αποδεικνύει ότι η φθορά του Κ. Μητσοτάκη είναι μεν πιο αργή, αλλά πάντως σταθερή, όπως και η αντίστοιχη βελτίωση του Αλ. Τσίπρα, με αποτέλεσμα να έχει επέλθει εδώ και αρκετούς μήνες πλέον μία τάση μεγαλύτερης σύγκλισης μεταξύ των δύο.

Διάγραμμα 15 : Ποιον θεωρούν οι πολίτες καταλληλότερο πρωθυπουργό (διαχρονικά); [Καταλληλότερος π/θ διαχρονικά]

Σε αυτό το δεδομένο έχει αξία να προσθέσουμε και ορισμένα ποιοτικά στοιχεία, όπως αυτά καταγράφηκαν στην τελευταία έρευνα της εταιρίας Prorata⁵: Εστιάζοντας πλέον σε επιμέρους θέματα/προβλήματα ή/και χαρακτηριστικά κάθε ηγέτη, οι γνώμες των πολιτών είναι θετικότερες για τον Κ. Μητσοτάκη έναντι του Αλ. Τσίπρα σε ό,τι αφορά στην αποτελεσματικότητα (40%-24%), στη συνέπεια (42%-22%) και στη διαχείριση των οικονομικών της χώρας (41% - 27%). Αντίθετα, ο Αλ. Τσίπρας συγκεντρώνει θετικότερες γνώμες από τον Κ. Μητσοτάκη, ως προς την ακεραιότητα

⁵ Βλ. παραπάνω στον Πίνακα 1.

της διαχείρισης των χρημάτων του κράτους (37%- 36%), θεωρείται περισσότερο ασυμβίβαστος απέναντι στα οικονομικά συμφέροντα (30%-25%) και περισσότερο κοντά στις ανησυχίες των πολιτών (38% - 35%).

Συνεπώς, μπορούμε να πούμε ότι εισερχόμαστε στην εκλογική χρονιά από ένα σημείο σχετικής ισορροπίας μεταξύ των δύο βασικών διεκδικητών της πρωθυπουργίας και ότι, τελικά, κατά την προεκλογική περίοδο η πλάστιγγα θα γύρει υπέρ του ενός ή του άλλου πολιτικού αρχηγού, ανάλογα με τις εξελίξεις και τις παραμέτρους που θα θεωρηθούν από τους πολίτες κρίσιμες με βάση τη συγκυρία της τότε περιόδου.

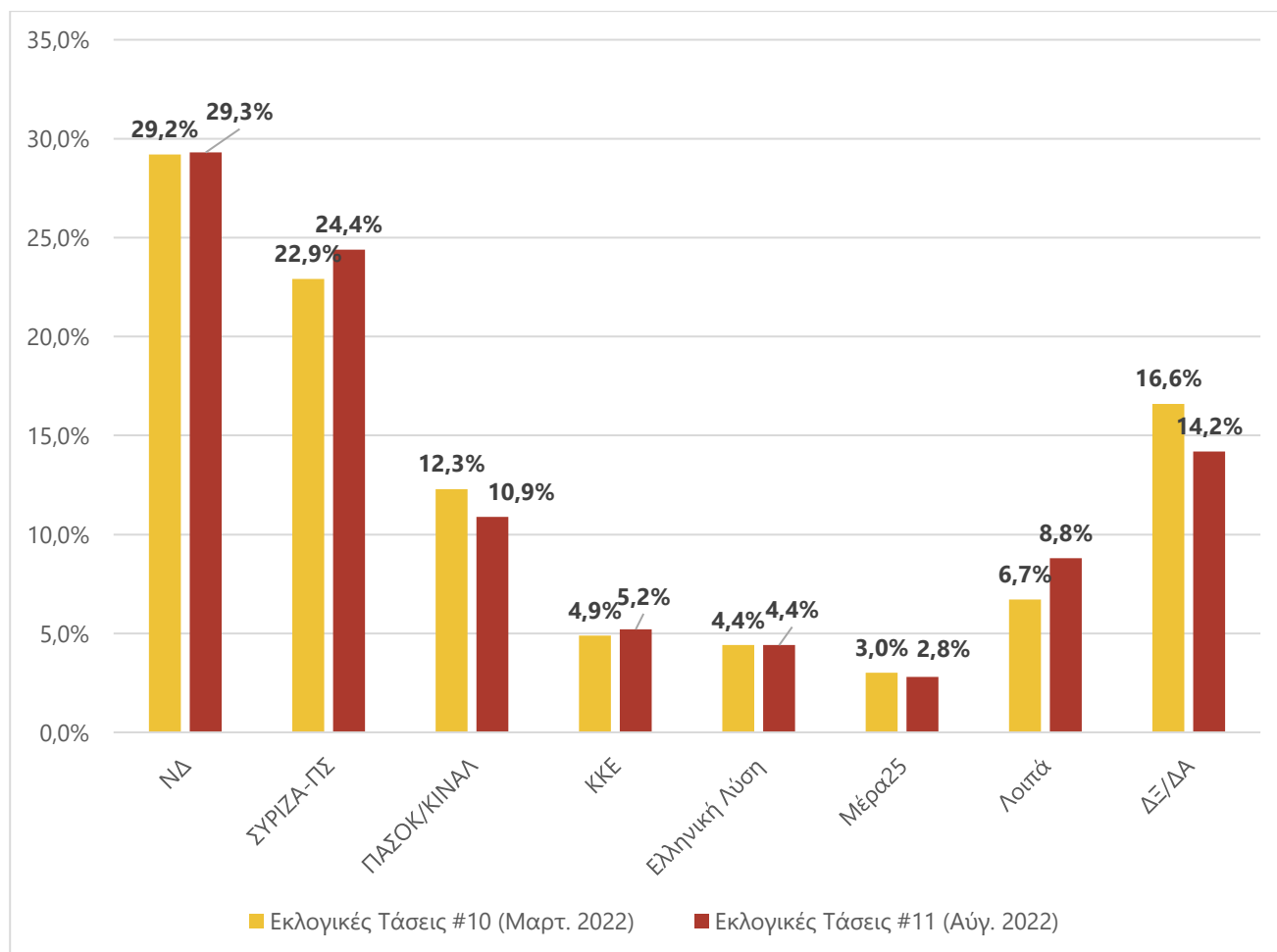
Πρόθεση ψήφου

Όπως έχουμε ξαναπεί, ο δείκτης της **πρόθεσης ψήφου** θα πρέπει να αξιολογείται διαφορετικά σε μη προεκλογική και διαφορετικά σε προεκλογική περίοδο. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι, σύμφωνα με το exit poll των τελευταίων εκλογών, το 8% των εκλογέων δήλωσε ότι αποφάσισε για την επιλογή του την τελευταία εβδομάδα πριν την ημέρα των εκλογών και το 10% την ημέρα αυτή. Δηλαδή, τις τελευταίες επτά ημέρες πριν τις εκλογές αποφάσισε τελικά το 18% των πολιτών που προσήλθαν στις κάλπες, κάτι που μεταφράζεται σε απόλυτους αριθμούς σε περίπου 1 εκατ. πολίτες από τα συνολικά 5,7 εκατ. που ψήφισαν.

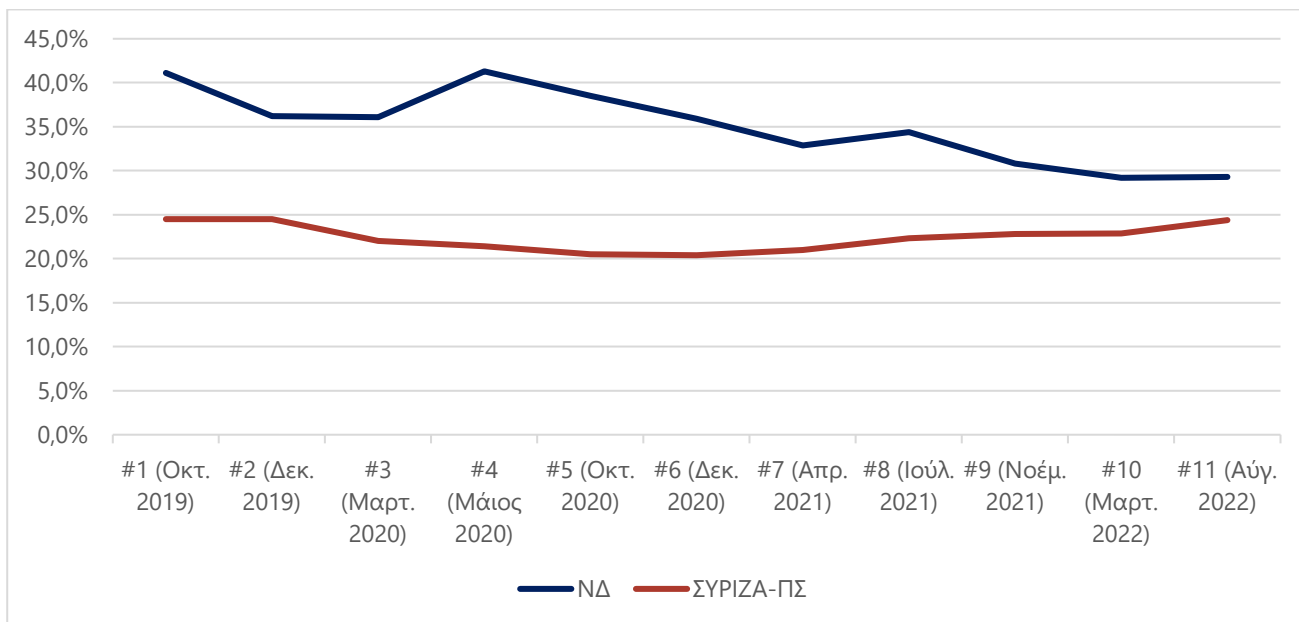
Από τα δεδομένα που μελετάμε σταθερά ως προς την πρόθεση ψήφου προκύπτουν παρ' όλα αυτά ορισμένα ενδιαφέροντα συμπεράσματα: Πρώτα απ' όλα, η διαφορά μεταξύ των δύο μεγάλων κομμάτων μειώθηκε και σε αυτό το κύμα ακόμη περαιτέρω και έχει διαμορφωθεί πλέον στις **4,9 ποσοστιαίες μονάδες**. Αυτό οφείλεται κυρίως στην αύξηση της εκλογικής απήχησης του ΣΥΡΙΖΑ κατά **1,5 μονάδα** σε σχέση με την προηγούμενη έκδοση των **Εκλογικών Τάσεων**, ενώ η ΝΔ παρέμεινε σταθερή.

Σε ό,τι αφορά στα υπόλοιπα κόμματα, η πρόθεση ψήφου προς το ΠΑΣΟΚ/ΚΙΝΑΛ υποχώρησε κατά 1,4 ποσοστιαίες μονάδες, γεγονός που αποτελεί ακόμα μία απόδειξη ότι η ευφορία και η επικοινωνιακή δυναμική που δημιουργήθηκε μετά τις εσωκομματικές εκλογές στο χώρο αυτό έχει πλέον όχι απλώς φτάσει το ανώτατο σημείο της, αλλά έχει ανακοπεί και υποχωρεί. Αξιοσημείωτες μεταβολές σημειώθηκαν στο ποσοστό των λεγόμενων «λοιπών» (εξωκοινοβουλευτικών) κομμάτων, όπου καταγράφεται μια συνολική αύξηση της τάξης των 2 μονάδων, οφειλόμενη κυρίως σε κόμματα που βρίσκονται στα δεξιά της ΝΔ, αλλά και στη μείωση του ποσοστού της αδιευκρίνιστης ψήφου κατά 2,4 μονάδες, πιθανότατα εξαιτίας της ρητορικής περί πρόωρων εκλογών που κυριάρχησε σε μεγάλο μέρος της περιόδου που μελετάμε.

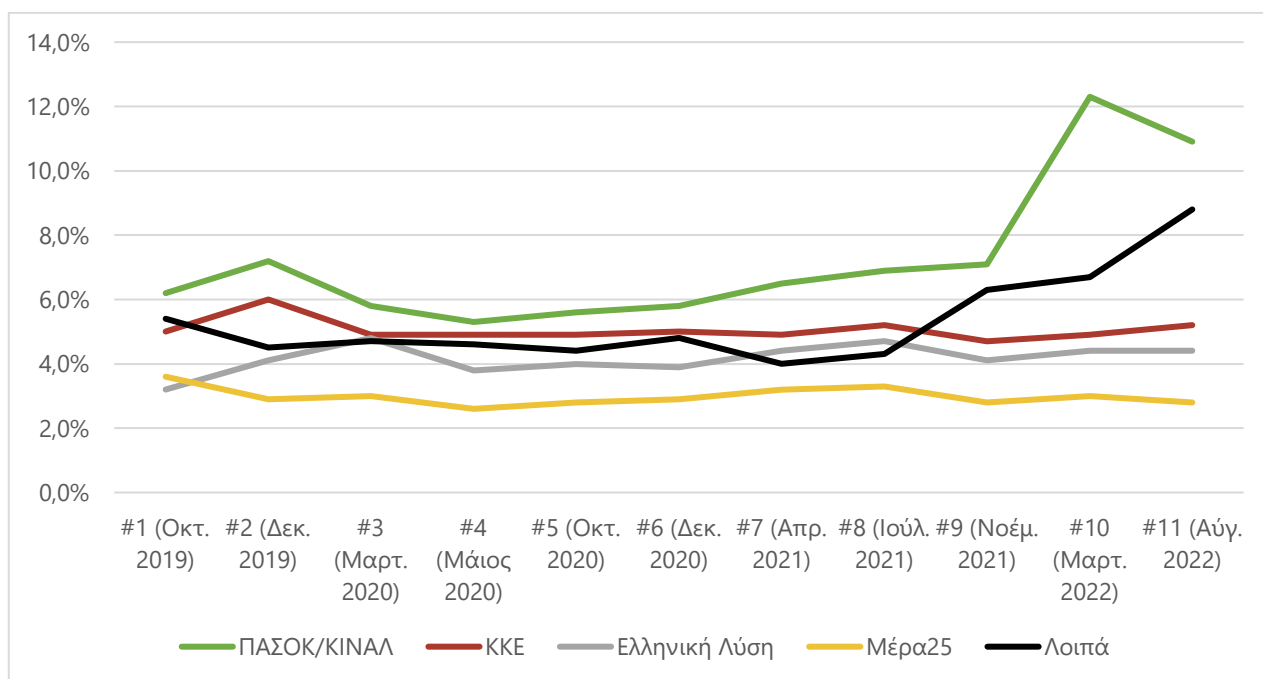
Διάγραμμα 16: Ποιο κόμμα θα ψήφιζαν οι πολίτες αν γίνονταν αύριο εκλογές; (Πρόθεση ψήφου)

Διάγραμμα 17 : Πρόθεση ψήφου διαχρονικά (ανάλογα με τις εκδόσεις των Εκλογικών Τάσεων) - ΝΔ, ΣΥΡΙΖΑ

Διάγραμμα 18 : Πρόθεση ψήφου διαχρονικά (ανάλογα με τις εκδόσεις των Εκλογικών Τάσεων) - ΚΙΝΑΛ, ΚΚΕ, Ελληνική Λύση, Μέρα25

Συμπληρωματικά προς την πρόθεση ψήφου, θα πρέπει να διαβάζουμε και τις απαντήσεις των πολιτών σε δύο εξαιρετικά ενδιαφέρουσες πολιτικά ερωτήσεις που περιλαμβάνονται σταθερά στην εξαμηνιαία έρευνα «Τάσεις» της εταιρίας MRB και ανατρέπουν την παγιωμένη εικόνα άνετης πρωτοκαθεδρίας της ΝΔ και του Κ. Μητσοτάκη.

Ειδικότερα, στο τελευταίο «κύμα» της συγκεκριμένης έρευνας⁶ (Ιούλιος 2022), στην ερώτηση «ποιο κόμμα θα σας ενοχλούσε να κερδίσει τις εκλογές έστω και με μία ψήφο», το 40,5% των ερωτηθέντων απαντά η ΝΔ και το 37,3% απαντά ο ΣΥΡΙΖΑ ΠΣ (διαφορά 3,2%), δηλαδή η πλειοψηφία των πολιτών θα ενοχληθούν περισσότερο να κερδίσει τις εκλογές η ΝΔ παρά ο ΣΥΡΙΖΑ ΠΣ, όταν αυτές γίνουν. Στο ίδιο ακριβώς ερώτημα στο «κύμα» του Δεκεμβρίου του 2021, ενδεχόμενη νίκη του ΣΥΡΙΖΑ έστω και με μία ψήφο ενοχλούσε το 40,2% των ερωτηθέντων, ενώ ενδεχόμενη νίκη της ΝΔ το 39,8% των ερωτηθέντων. Επομένως, για πρώτη φορά οι πολίτες εμφανίζονται να ενοχλούνται περισσότερο από ενδεχόμενη νίκη της ΝΔ παρά του ΣΥΡΙΖΑ ΠΣ στις κάλπες. Με άλλα λόγια, **το «αντιΝΔ μπλοκ» φαίνεται για πρώτη φορά να είναι μεγαλύτερο από το αντίστοιχο «αντιΣΥΡΙΖΑ μπλοκ»**, στο οποίο στηρίχθηκε η εκλογική κυριαρχία της ΝΔ το 2019. Οι δε προσπάθειες αυτό να συντηρηθεί, με την κυβέρνηση πολλές φορές να καταφεύγει στο να αντιπολιτεύεται την αντιπολίτευση, φαίνεται ότι έχουν εξαντλήσει τη δυναμική τους.

Αντίστοιχα, στο ερώτημα «ποιο κόμμα θα θέλατε να κερδίσει έστω και με μία ψήφο διαφορά» το 33,8% απαντά η ΝΔ ενώ το 30% θέλει να κερδίσει ο ΣΥΡΙΖΑ ΠΣ, με τη διαφορά να διαμορφώνεται μόλις στις 3,8 μονάδες, κάτι που πρέπει να διαβάσουμε συνδυαστικά προς την πρόθεση ψήφου, ειδικά μπροστά στην κάλπη όπου τα διλήμματα τίθενται με πιο άμεσο και σκληρό τρόπο. Υπενθυμίζουμε ότι τις «Τάσεις» της MRB του Δεκεμβρίου του 2021 η αντίστοιχη διαφορά ήταν 6,1%, με τους πολίτες να θέλουν να κερδίσει η ΝΔ έστω και με μία ψήφο σε ποσοστό 35,8% και ο ΣΥΡΙΖΑ με 29,7%.

⁶ Βλ. παραπάνω Πίνακα 1.

Εστιάζοντας σε επιμέρους παραμέτρους της εκλογικής συμπεριφοράς και αντλώντας στοιχεία από το σύνολο των ερευνών στις οποίες η πρόθεση ψήφου αναλύθηκε και ανά ηλικιακή ομάδα, επαγγελματική κατηγορία και ιδεολογική αυτοτοποθέτηση, παρατηρούμε τα εξής ενδιαφέροντα και χρήσιμα για τη στρατηγική των κομμάτων στοιχεία:

Πρώτον, σε ό,τι αφορά την **ηλικιακή σύνθεση της εκλογικής βάσης** κάθε κόμματος, επιβεβαιώνεται ότι ο ΣΥΡΙΖΑ ΠΣ κυριαρχεί στις νεότερες ηλικίες, οι οποίες επίσης στηρίζουν συγκριτικά περισσότερο και τα λοιπά κόμματα της Αριστεράς (ΚΚΕ, Μέρα25), ενώ η ΝΔ είναι πολύ πιο ισχυρή μεταξύ των μεγαλύτερων σε ηλικία ψηφοφόρων -κάτι που ισχύει σε μικρότερο βέβαια βαθμό και για το ΠΑΣΟΚ/ΚΙΝΑΛ.

Πίνακας 2: Πρόθεση ψήφου ανά ηλικιακή κατηγορία

	17-44 ετών	45 ετών και άνω
ΝΔ	21,1	37,1
ΣΥΡΙΖΑ ΠΣ	25,9	23,1
ΠΑΣΟΚ/ΚΙΝΑΛ	10,3	11,9
ΚΚΕ	7,4	4
ΕΛΛ. ΛΥΣΗ	4,2	4,1
ΜΕΡΑ25	4	1,4
ΛΟΙΠΑ	11,1	5,2
ΔΞ/ΔΑ	16	13,2

Δεύτερον, ως προς την απήχηση κάθε κόμματος στις **επιμέρους επαγγελματικές/ταξικές κατηγορίες**, καταγράφεται και στις δημοσκοπήσεις της περιόδου η ταξική πόλωση του εκλογικού σώματος -έστω και ασθενής- που βλέπουμε σε όλες τις εκλογικές αναμετρήσεις της τελευταίας δεκαετίας (τουλάχιστον). Έτσι, ο ΣΥΡΙΖΑ ΠΣ είναι το ισχυρότερο κόμμα μεταξύ των ιδιωτικών και των δημοσίων υπαλλήλων και μεταξύ των ανέργων, ενώ η κυριαρχία της ΝΔ στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στην υπεροχή της μεταξύ των επαγγελματιών, αλλά κυρίως μεταξύ των συνταξιούχων. Ενδιαφέρον επίσης είναι ότι την ίδια ταξική διάρθρωση με τον ΣΥΡΙΖΑ ΠΣ παρουσιάζει η εκλογική βάση του ΚΚΕ, ενώ αντίθετα το ΠΑΣΟΚ/ΚΙΝΑΛ ομοιάζει ως προς την κοινωνικοταξική σύνθεση των εκλογέων του με τη ΝΔ.

Πίνακας 3: Πρόθεση ψήφου ανά ένταξη στην απασχόληση/ επαγγελματική κατηγορία

	Ιδιωτικοί Υπάλληλοι	Δημόσιοι Υπάλληλοι	Επαγγελματίες	Συνταξιούχοι	Άνεργοι
ΝΔ	23,8	25,2	29,4	41,8	20,2
ΣΥΡΙΖΑ ΠΣ	25,1	29,9	24,4	22,1	27,2
ΠΑΣΟΚ/ΚΙΝΑΛ	10,1	10,9	12	13	8,8
ΚΚΕ	7,9	5,5	4,8	4,1	6,4
ΕΛΛ. ΛΥΣΗ	4,2	3	3,1	3,9	5,2
ΜΕΡΑ25	4,3	1,9	3,5	1,1	1,1
ΛΟΙΠΑ	8,1	8,3	9,6	2,5	12,1
ΔΞ/ΔΑ	16,5	15,3	13,2	11,5	19

Τέλος ως προς την **ψήφο ανά ιδεολογική αυτοτοποθέτηση μεταξύ Αριστεράς και Δεξιάς** προκύπτουν ορισμένα πολύ ενδιαφέροντα στοιχεία: Πρώτον, όπως είναι λογικό, η ΝΔ κυριαρχεί μεταξύ των κεντροδεξιών και δεξιών, ενώ ο ΣΥΡΙΖΑ ΠΣ μεταξύ των κεντροαριστερών και αριστερών, ωστόσο -και αυτό έχει σημασία- η κυριαρχία της ΝΔ στα δεξιά του πολιτικού φάσματος είναι περισσότερο εδραιωμένη και ευρεία σε σύγκριση με την κυριαρχία του ΣΥΡΙΖΑ ΠΣ στα αριστερά, όπου επομένως και θα πρέπει να δουλέψει συστηματικότερα και με πιο ιδεολογικούς όρους τόσο έναντι του ΚΚΕ εντός των αριστερών ψηφοφόρων όσο και έναντι του ΠΑΣΟΚ/ΚΙΝΑΛ εντός των κεντροαριστερών.

Δεύτερον, η λεγόμενη «μάχη του Κέντρου» είναι πολύ πιο σύνθετη από ό,τι συνήθως φαντάζεται κανείς. Το Κέντρο δεν είναι διακριτός πολιτικός χώρος, αλλά κυρίως μια εναλλακτική τοποθέτηση όσων αρνούνται τη διάκριση Αριστεράς/Δεξιάς, όπως προκύπτει και από τις ομοιότητες που έχουν ως προς την πρόθεση ψήφου τους όσοι αυτοτοποθετούνται στο Κέντρο με εκείνους που αρνούνται να τοποθετηθούν ιδεολογικά. Γι' αυτό εξάλλου και οι ψηφοφόροι που αυτοπροσδιορίζονται ως «κεντρώοι» στρέφονται περισσότερο αυτή τη στιγμή στην «αδιευκρίνιστη ψήφο» (αναποφάσιστοι, λευκό/άκυρο ή αποχή), όπως ακριβώς και οι μη τοποθετούμενοι ιδεολογικά και λιγότερο σε ψήφο προς συγκεκριμένο κόμμα. Βέβαια, μεταξύ αυτών που τελικά εκφράζουν εκλογική προτίμηση, προηγείται η ΝΔ και έπεται το ΠΑΣΟΚ/ΚΙΝΑΛ και στη συνέχεια ο ΣΥΡΙΖΑ ΠΣ, κάτι που πρέπει να διαβάσουμε σε συνδυασμό με όσα επισημάναμε για το εύρος της κυριαρχίας κάθε κόμματος στα δεξιά και στα αριστερά του πολιτικού φάσματος αντίστοιχα.

Πίνακας 4: Πρόθεση ψήφου ανά ιδεολογική αυτοτοποθέτηση

	Αριστεροί	Κεντροαριστεροί	Κεντρώοι	Κεντροδεξιοί	Δεξιοί	Χωρίς τοποθέτηση
ΝΔ	2,6	5,5	24,5	69,4	58,1	11,4
ΣΥΡΙΖΑ ΠΣ	44,7	42,6	14,9	3,1	3,3	9,1
ΠΑΣΟΚ/ΚΙΝΑΛ	4,6	23,1	21	6,5	1,64	5,6
ΚΚΕ	25,7	4,6	2,1	0,4	0,4	2,1
ΕΛΛ.ΛΥΣΗ	1	1,8	3,2	4,7	8,9	6,7
ΜΕΡΑ 25	5,9	6,9	2,6	1	0,6	2,1
ΛΟΙΠΑ	3,8	2,4	5,4	4,1	16	10,3
ΔΞ/ΔΑ	11,7	13,1	26,3	10,8	11,1	52,7

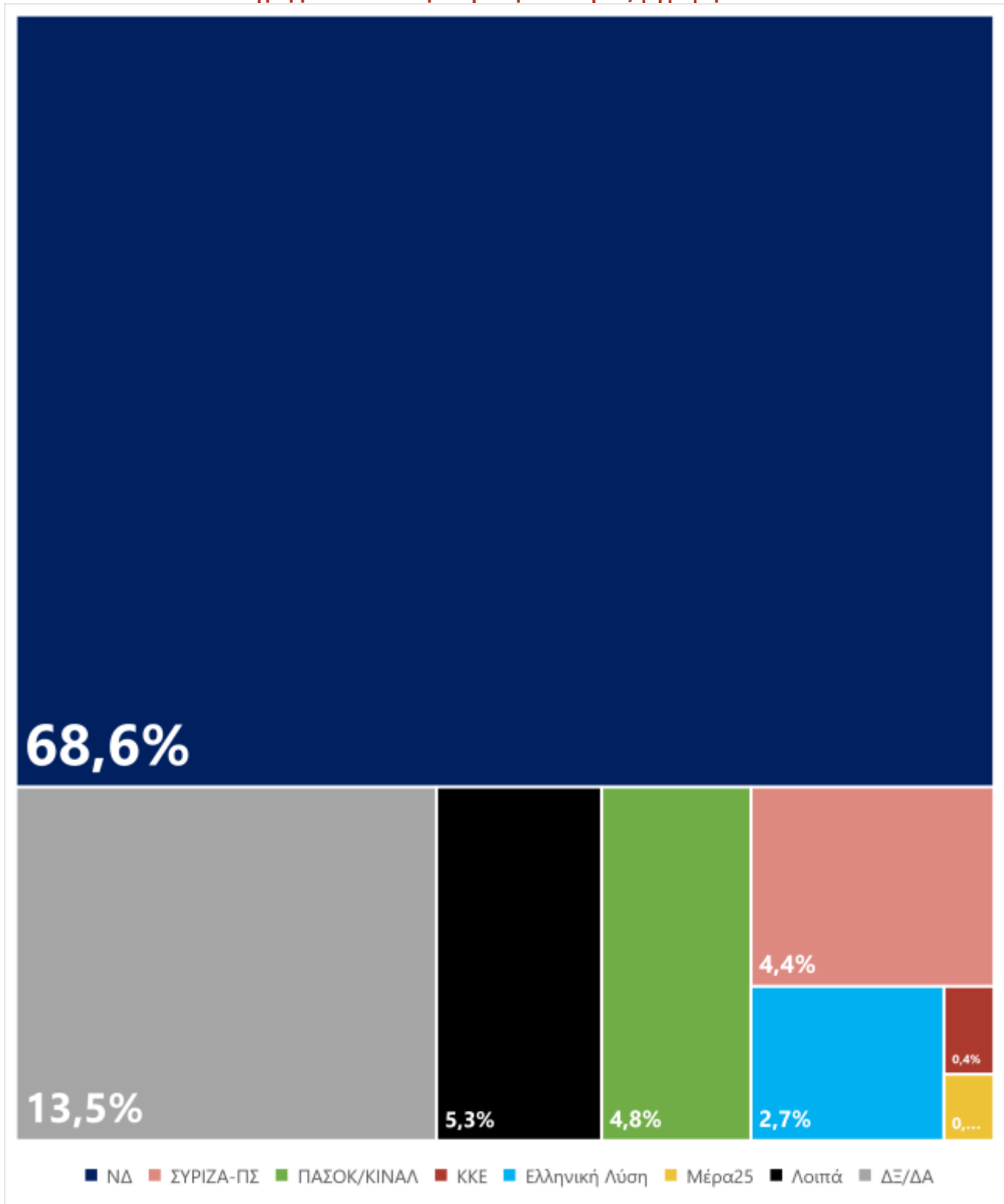
Συσπειρώσεις της εκλογικής βάσης των κομμάτων και μετακινήσεις

Ως προς τον επόμενο δείκτη που μελετάμε διαχρονικά, αυτόν της **συσπείρωσης της εκλογικής βάσης των κομμάτων και των μετακινήσεων ψηφοφόρων μεταξύ των κομμάτων** σε σύγκριση με τις εκλογές του 2019, σημειώνονται τα εξής:

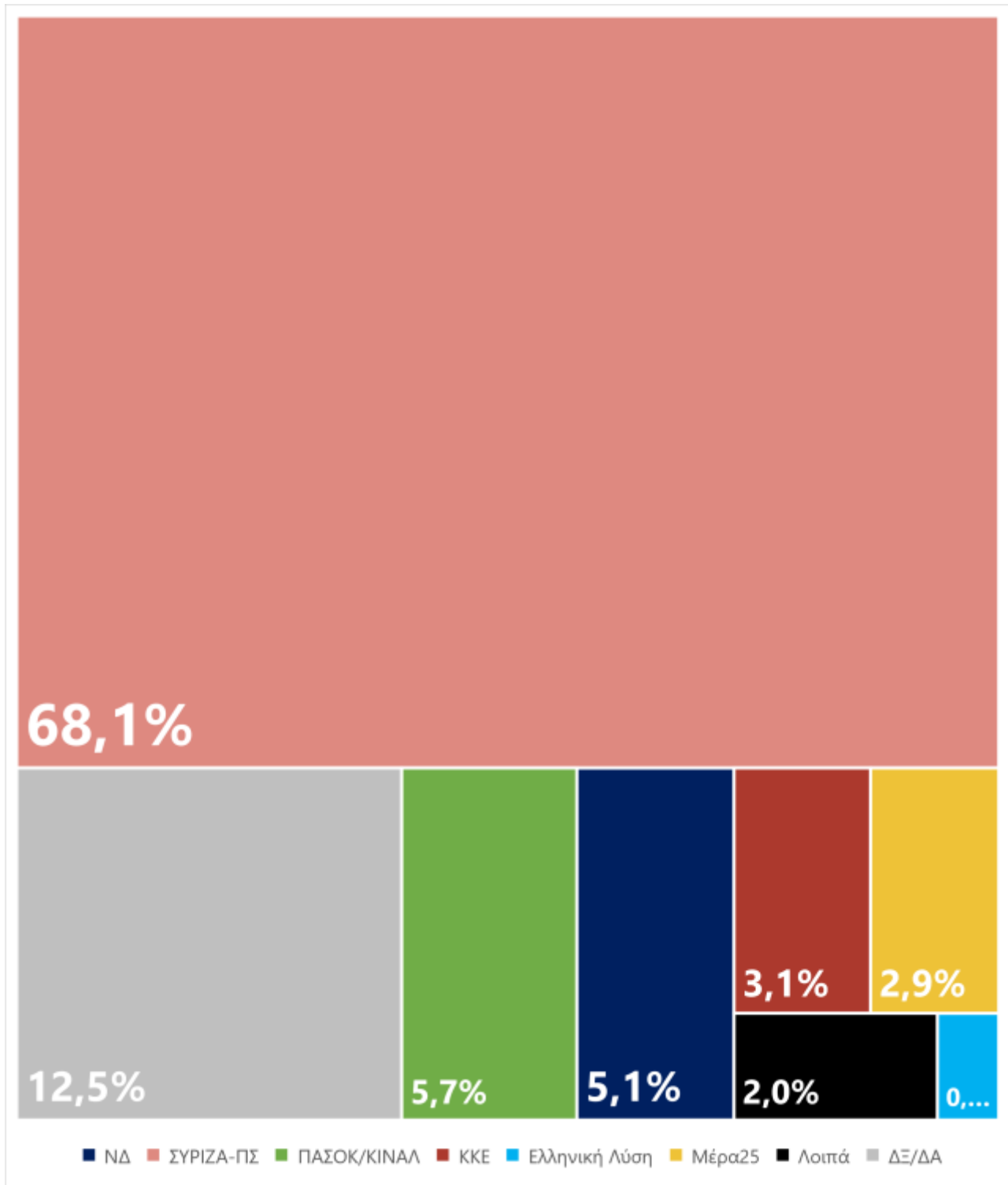
Σε σχέση με τη ΝΔ, αυτή παγιώνει τη συσπείρωσή της σε ένα νέο χαμηλό το οποίο καταγράφηκε την προηγούμενη περίοδο (βλ. και **Εκλογικές Τάσεις #10**), με τις σημαντικότερες διαρροές ψηφοφόρων της να κατευθύνονται πρωτίστως προς την «αδιευκρίνιστη ψήφο» και δευτερευόντως προς τα «λοιπά» (εξωκοινοβουλευτικά) κόμματα στα δεξιά της, το ΠΑΣΟΚ/ΚΙΝΑΛ, τον ΣΥΡΙΖΑ ΠΣ και την Ελληνική Λύση. Αντίθετα, ο ΣΥΡΙΖΑ ΠΣ αύξησε περαιτέρω τη συσπείρωσή του σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο, με αποτέλεσμα πλέον **σήμερα η συσπείρωση των δύο μεγάλων κομμάτων να βρίσκεται στα ίδια επίπεδα**, ανατρέποντας έτσι μια πάγια υστέρηση του κόμματος της αξιωματικής αντιπολίτευσης και ένα αντίστοιχο πλεονέκτημα του κυβερνώντος κόμματος, **με αποτέλεσμα πλέον να έχουμε φτάσει σε ένα σημείο «ισορροπίας»**, όπως φαίνεται και στη διαχρονική καταγραφή του σχετικού δείκτη από τότε που αρχίσαμε να τον μελετάμε.

Ως προς τις επιμέρους μετατοπίσεις, και τα δύο μεγάλα κόμματα έχουν ανακόψει τη διαρροή ψηφοφόρων τους προς το ΠΑΣΟΚ/ΚΙΝΑΛ που ακολούθησε την εκλογή της νέας ηγεσίας του κόμματος αυτού και πλέον αυτή καταγράφεται σε 4,8% (από 7,7%) για τη ΝΔ και σε 5,7% (από 9,5%) για τον ΣΥΡΙΖΑ ΠΣ, κάτι που αποτυπώνεται και στην πρόθεση ψήφου. Στα δεξιά του πολιτικού φάσματος, έχει σημασία να παρατηρήσουμε ότι στην ΝΔ αυξήθηκαν οι διαρροές της προς τα δεξιότερα από αυτήν μικρά κόμματα, ένα στοιχείο που αποτελεί αυτή τη στιγμή αδυναμία, ενδέχεται όμως να αποτελέσει και μια «δεξαμενή» ψηφοφόρων για την ΝΔ στις επόμενες εκλογές.

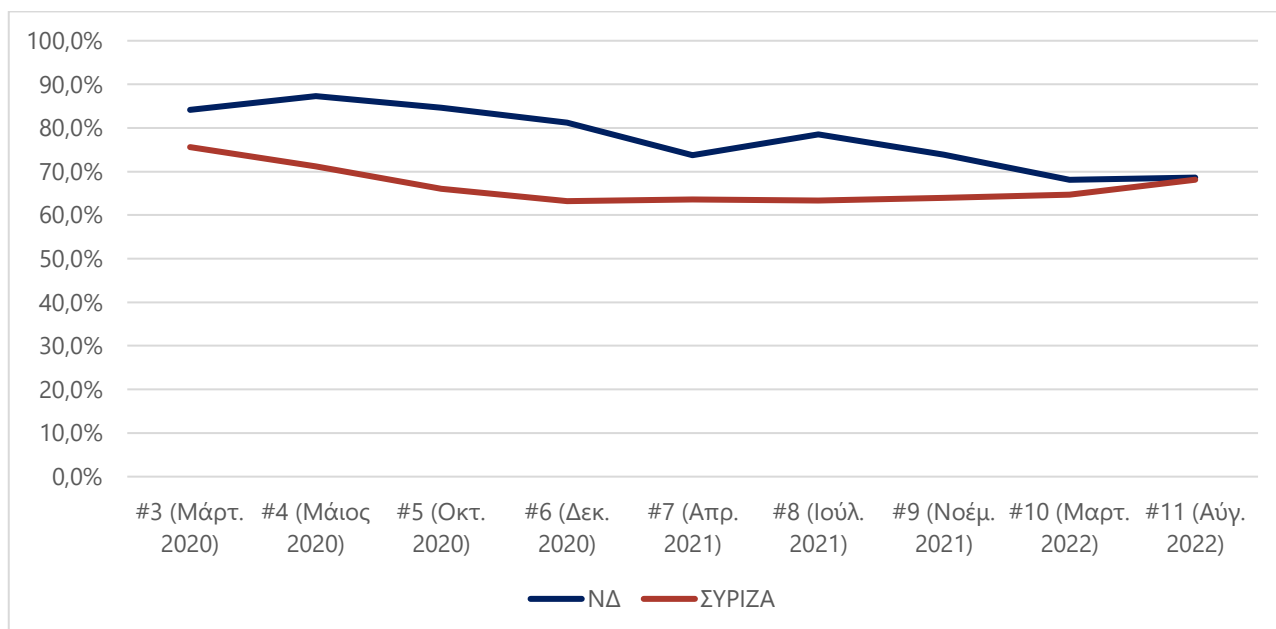
Διάγραμμα 19 : Συσπείρωση και μετακινήσεις ψηφοφόρων ΝΔ

Διάγραμμα 20 : Συσπείρωση και μετακινήσεις ψηφοφόρων ΣΥΡΙΖΑ

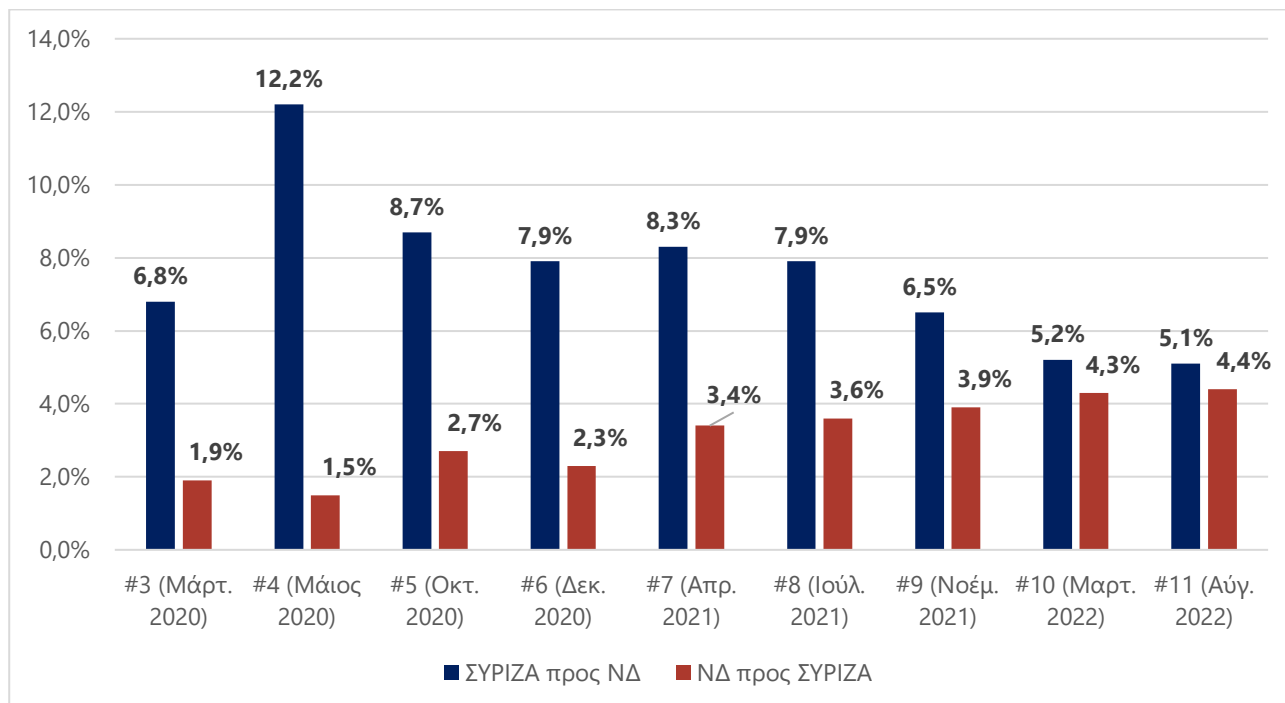

Διάγραμμα 21: Συσπειρώσεις ΝΔ & ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ (Διαχρονικά)

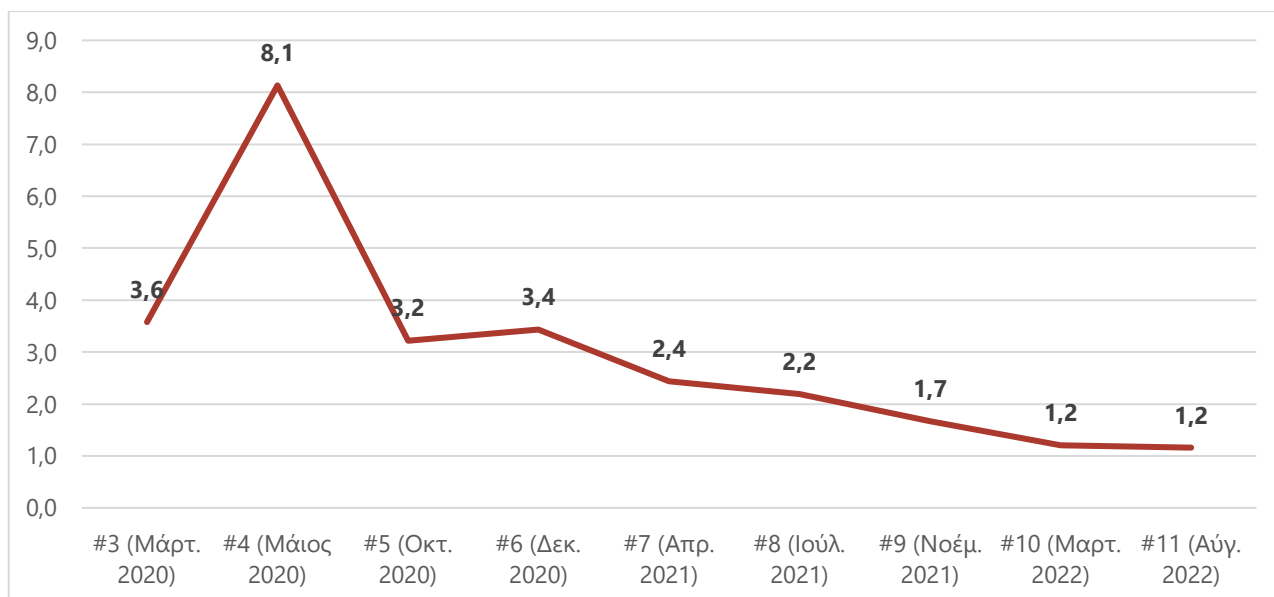

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν εξάλλου και τα στοιχεία σχετικά με τις **απευθείας μετακινήσεις ψηφοφόρων μεταξύ ΝΔ και ΣΥΡΙΖΑ ΠΣ**, αξίζει να σημειωθεί ότι η ισορροπία που προαναφέραμε αφορά και τις εκατέρωθεν μετακινήσεις ψηφοφόρων μεταξύ ΝΔ και ΣΥΡΙΖΑ ΠΣ (από τη ΝΔ προς τον ΣΥΡΙΖΑ ΠΣ 4,4% και από τον ΣΥΡΙΖΑ ΠΣ προς τη ΝΔ 5,1%). Παρατηρώντας το σχετικό μέγεθος διαχρονικά, βλέπουμε ότι ενώ η ΝΔ υπερτερούσε -υποδεχόταν δηλαδή πολλαπλάσιους ψηφοφόρους του ΣΥΡΙΖΑ ΠΣ σε σχέση με τους δικούς της ψηφοφόρους που έχανε προς αυτόν-, η τάση αυτή έχει ανακοπεί και πλέον τα δύο κόμματα βρίσκονται σχεδόν σε πλήρη ισορροπία, χάνουν δηλαδή και κερδίζουν ίδιο μερίδιο ψηφοφόρων το ένα από το άλλο. Αναμένουμε δε να δούμε αν στο επόμενο χρονικό διάστημα αυτή η τάση συνεχιστεί και οδηγήσει σε ανατροπή της εικόνας, δηλαδή ο ΣΥΡΙΖΑ ΠΣ να κερδίζει περισσότερους ψηφοφόρους της ΝΔ από όσους χάνει προς αυτή, καθώς αυτό θα σηματοδοτήσει και στην πρόθεση ψήφου μια δυναμική ανατροπής.

Διάγραμμα 22: Απευθείας μετακινήσεις μεταξύ ΝΔ & ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ (Διαχρονικά)

Διάγραμμα 23: Πόσους ψηφοφόρους χάνει ο ΣΥΡΙΖΑ προς την ΝΔ για κάθε έναν ψηφοφόρο που κερδίζει από αυτή; [Αναλογία απευθείας μετακινήσεων (ΣΥΡΙΖΑ προς ΝΔ)/(ΝΔ προς ΣΥΡΙΖΑ)]

Η «γκρίζα ζώνη» της αδιευκρίνιστης ψήφου

Τέλος, σε ό,τι αφορά την προέλευση (Ιούλιος 2019) όσων σήμερα δηλώνουν «αναποφάσιστοι/ες» (ή ότι δεν θα ψηφίσουν ή θα ψηφίσουν λευκό/άκυρο), στην περίοδο που μελετάμε οι μισοί περίπου προέρχονται από τα δύο μεγάλα κόμματα, με την ΝΔ να έχει μικρό προβάδισμα έναντι του ΣΥΡΙΖΑ ΠΣ, περισσότεροι δηλαδή αναποφάσιστοι είναι δικοί της πρώην ψηφοφόροι -κάτι που σχετίζεται και με όσα προαναφέραμε σε σχέση με τις συσπειρώσεις/μετακινήσεις παραπάνω.

Αυτό που επίσης αξίζει να σημειωθεί είναι ότι οι ψηφοφόροι όλων των μικρότερων κομμάτων δείχνουν να προβληματίζονται -ενδεχομένως επιλέγοντας την «γκρίζα ζώνη» ως έναν ενδιάμεσο σταθμό μέχρι να αποφασίσουν πιο κοντά στις εκλογές αν θα ψηφίσουν το (μικρό) κόμμα που είχαν στηρίξει ή αν θα κατευθυνθούν σε κάποιον από τους διεκδικητές της διακυβέρνησης, ανάλογα και με τα διακυβεύματα που θα επικρατήσουν εκείνη τη στιγμή.

Τέλος, ένα ενθαρρυντικό στοιχείο αποτελεί η μείωση του ποσοστού των «εκτός πολιτικής», εκείνων δηλαδή που ανήκαν στην «αδιευκρίνιστη ψήφο» του 2019 και επέμεναν να παραμένουν σε αυτή και σήμερα.

Διάγραμμα 24 : Τι ψήφισαν τον Ιούλιο του 2019 όσοι/-ες σήμερα ανήκουν στην "αδιευκρίνιστη ψήφο" (Λευκό-άκυρο, αποχή, "Δεν ξέρω, δεν απαντώ"); [Προέλευση «γκρίζας ζώνης»]

